

7/10108
64 83

T.C.
KALKINMA BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı

21 AĞUSTOS 2017

Sayı : 89527994-610.00-

3920

Konu : 7/10108 Esas Sayılı Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi : Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı (TBMM)'nin 30/12/2016 tarihli ve 24301011-75389 sayılı yazısı.

İlgi yazıyla, İstanbul Milletvekili Sayın Sibel ÖZDEMİR'in tarafıma tevcih ettiği 7/10108 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevaplandırılması talep edilmektedir.

Söz konusu yazılı soru önergesiyle ilgili cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Lütfi ELVAN
Bakan

Ek: Yazılı Soru Önergesine Yönelik
Cevaplar (4 sayfa)

Adres: Necatibey Cad. No:110/A-06570 Yücetepe-ANKARA
Telefon: +90 (312) 294 58 03 - 294 50 00
Faks: +90 (312) 294 69 77
Elektronik Ağ: <http://www.kalkinma.gov.tr>

Şevket ATAN
Telefon: +90(312) 2945505

sevket.atan@kalkinma.gov.tr

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.
Evrak teyidi <https://kbeb.kalkinma.gov.tr/Sorgu> adresinden CL85-TR90-859G kodu ile yapılabilir.

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN SİBEL ÖZDEMİR'İN YÖNELTTİĞİ 7/10108
ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE YÖNELİK CEVAPLAR:**

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) eğitim amaçlı yapılan tüm harcamaları ölçen 2002 referans yıllık Türkiye Eğitim Harcamaları Araştırması ilk defa 2004 yılında yayınlanmıştır. Türkiye Eğitim Harcamaları Araştırması, 2002 yılı sonrası bir daha uygulanmamış, ancak ülkenin beşeri sermayesinin oluşumuna ilişkin önemli bir gösterge olan eğitim harcamaları istatistikleri konusundaki metodolojik çalışmalar devam etmiştir. Bu çalışmalar ışığında, idari kayıtlar ve mevcut anket verileri değerlendirilerek 2011-2014 yılları için Eğitim Harcamaları İstatistikleri bir haber bülteni ile 2015 yılında yayımlanmıştır. Bundan sonraki süreçte önümüzdeki dönemler için, Eğitim Harcamaları İstatistikleri haber bülteninin periyodik olarak her yıl yayınlanması planlanmıştır. 2016 yılında sürdürülen eğitim harcamaları konusunda veri kaynaklarının ve metodolojinin geliştirilmesi çalışmalarının bir sonucu olarak 2011-2014 yılları için yayımlanan eğitim harcamaları istatistikleri revize edilmiş ve Eğitim Harcamaları İstatistikleri 2015 yılı haber bülteni ile birlikte sonuçlar yayımlanmıştır.

Eğitim harcamaları konusunda 2015 yılında yapılan revizyona ilişkin kapsam ve metodoloji değişikliklerinin nedenleri aşağıda verilmiştir:

1. Devlet harcamaları kapsamında merkezi yönetim bütçesine ek olarak Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okulların ve üniversitelerin döner sermaye harcamaları ile bütçe dışı fonlar ve kurumlar kapsama dahil edilmiştir.
2. Özel kaynaklı harcamalar kapsamında özel eğitim kurumlarının, vakıf ve derneklerin eğitim harcamaları kapsama dahil edilmiştir.
3. Özel kurumlar tarafından yapılan harcamalar kapsamına ana faaliyeti eğitim olan girişimler ile birlikte, ana faaliyeti eğitim olmayan fakat eğitim geliri olan örgün eğitimle ilgili diğer girişimlerin harcamaları kapsanmıştır.
4. Harcamaların eğitim düzeylerine göre ayrıştırılması ile ilgili olarak varsayımlar tekrar gözden geçirilmiş ve dağılımlar revize edilmiştir.
5. Yerel devlet harcamaları, hanehalkı harcamaları, uluslararası fonlardan karşılanan eğitim harcamaları, veri kaynaklarındaki iyileştirmelere ve güncellemelere bağlı olarak revize edilmiştir.

Konu ile ilgili olarak, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1018 bağlantısından eğitim harcamaları istatistikleri güncel haber bültenine, metaveriye ve ana revizyonla ilgili dokümana ulaşılabilir.

Eğitim harcamaları istatistikleri hesaplaması kapsamında kullanılan bazı araştırma sonuçlarının (örneğin Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Gayrisafi Yurtiçi Hasıla) son yıla ait verileri için geçici sonuçlar kullanılmakta ve kendi revizyon politikaları gereği yayınlanan sonuçları da revize edilebilmektedir. Bu nedenle revizyon bilgi formunda 2015 yılı için Eğitim Harcamaları İstatistikleri'nin son bir yılının kesin olarak revize edileceği öngörülmüştür. Ancak yukarıda da belirtildiği gibi veri kaynaklarının ve yaklaşımların iyileştirmeleri çalışmaları sonucunda geçmiş yıl verilerinin de etkilendiği gözlenmiştir. Eğitim

harcamalarının geçmiş yıllarla karşılaştırılabilir olması, seride revizyondan kaynaklanan bir kırılma olmaması için 2011-2014 yılları revize edilmiştir. Ana revizyon ile ilgili olarak bir gün önceden kamuoyu duyurusu yayınlanmıştır. Kamuoyu duyurusuna ulaşmak için: http://www.tuik.gov.tr//duyurular/duyuru_3247.pdf

Son yirmi yılda, özellikle üretim sürecinde bilgi ve teknolojinin rolü, hizmet faaliyetlerinin artan önemi ve ulusal ekonomik sistemlerin küreselleşmesi gibi önemli değişikliklerin ekonomiler üzerindeki etkisi, makroekonomik istatistiklerin hesaplama yöntemlerinde düzenlemeler gerektirmiştir. Hesaplama yöntemlerinde ve veri kaynaklarında yapılan düzenlemelere bağlı olarak tahminlerin revize edilmesi ihtiyacı doğmaktadır. Tüm ülkeler ürettikleri istatistikleri iki temel nedenle belirli aralıklarla revize etmektedir:

1. **Rutin revizyon;** sonradan gelen veya sonradan kesinleşen verilerin hesaplara yansıtılması ile gerçekleştirilir. Tüm ülkelerde kısa dönemde yayımlanan gayrisafı yurtiçi hâsıla tahminleri, ilerleyen dönem içinde yeni verilerin kullanılması veya kullanılan bazı geçici verilerin kesinleşmesi sonucu düzenli olarak güncellenmesini,
2. **Ana revizyon;** baz yılı değişiklikleri, sınıflama, tanım ve kapsam değişiklikleri, yöntem, uygulama ve soru yapısındaki değişiklikleri, kaynak verideki değişim ile yasal düzenlemelerden kaynaklanan güncellemeleri ifade eder.

Ulusal Hesaplar Sisteminde dünya genelinde 5-7 yılda bir yapılan ana revizyonlar, ekonomik ve sosyal alanlarda ortaya çıkan yeni koşullar doğrultusunda, hesaplamalara ilişkin kapsam veya yöntem değişikliğine gidilmesi (konuya ilişkin son düzenlemeler Ulusal Hesaplar Sistemi (SNA-2008) ve Avrupa Hesaplar Sistemi'dir (ESA-2010) ile gerçekleştirilmektedir.

Uluslararası Standartlarda yaşanan değişimler

ESA-95'den ESA-2010'a geçişte öne çıkan ve tüm ülkelerde temel değişim nedenlerini oluşturan başlıklar şunlardır:

- Girdi olarak değerlendirilen 'AR-GE' ve 'Silah Sistemleri' harcamalarının yatırım harcaması olması,
- Sigortacılık sektörü hesaplama yönteminin değiştirilmesi,
- Merkez Bankası'nın çıktı hesabının değiştirilmesi,
- İşlem gören mallara yönelik hesapların Ödemeler Dengesi ile uyumlaştırılması.

Hesaplama yönteminde yapılan geliştirmeler

Gayrisafı yurtiçi hâsıla hesaplamalarında kullanılan birçok alt hesap seti yeni verilerle yeniden hesaplanarak detaylandırılmıştır.

İdari Kayıtların kullanım düzeyinin artırılmasına paralel olarak,

- Dolaylı ölçülen mali aracılık hizmetlerinin hesaplama yönteminin değiştirilmesi,
- Kendi hesabına geliştirilen yazılımların sisteme eklenmesi,
- Genel devlet sınıflamasının güncellenmesi,
- Gözlenemeyen ekonomi hesabının geliştirilmesi,
- İzafi kira hesaplama yönteminin değiştirilmesi,
- Sabit sermaye tüketiminin hesaplanmasındaki değişiklikler,
- Tarım sektöründe hesapların geliştirilmesi,
- Kâr amacı olmayan kuruluşların hesaplarının iyileştirilmesi,

Sabit fiyatlarla hesaplamalarda zincirlenmiş hacim yönteminin benimsenmesi çalışmaları yapılmıştır.

İdari kayıtların sisteme entegrasyonu

2009 bazlı yeni gayrisafi yurtiçi hasıla tahminlerinde hem büyümenin daha hızlı ve daha doğru ölçülmesi hem de kalkınma, refahın ölçülmesine yönelik göstergelerin bir kısmının hesaplanabilmesini kolaylaştırmak amacı ile idari kayıtların sisteme entegrasyonu revizyon çalışmalarının en önemli aşamasını oluşturmuştur.

Ana Revizyon Kapsamında Tamamlanan Çalışmalar

Ana revizyon çalışması için detaylı program ve ulusal uygulama stratejileri geliştirilmiş ve uluslararası projeler yürütülmüştür. Sınıflama çerçeveleri, iş kayıtları ve çerçevesi, anketler ve idari kayıtlar ile bilgi teknolojileri altyapısının uyumlaştırılması kapsamında çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Yürütülen çalışmalar aşağıdaki başlıklarda belirtilmektedir:

1. 2012 Arz/Kullanım ve Girdi/Çıktı Tabloları

2012 Arz Kullanım Anketi yaklaşık 20 bin işyeri ile gerçekleştirilmiş ve anket çalışma sonuçları ve idari kayıt verilerinde yaşanan iyileşmeye paralel elde edilen yeni veri kaynakları kullanılarak, 2012 Arz-Kullanım ve Girdi-Çıktı Tabloları A-64 düzeyinde hazırlanmıştır.

2. Bağımsız Yıllık GSYH Tahmini

Bugüne kadar dört dönem GSYH tahminlerinin toplamı olarak hesaplanan yıllık GSYH, GİB, SGK, Maliye Bakanlığı, BDDK gibi kurumlardan elde edilen idari kayıtlar ile işletme ve kurumların bilanço ve gelir tablosu gibi bilgileri kullanılarak doğrudan hesaplanmaya başlanmıştır. Yıllık bağımsız GSYH çalışmaları kapsamında cari ve zincirlenmiş hacim değerleriyle üretim, harcama ve gelir yöntemi ile hesaplamalar NACE Rev.2 sınıflamasına göre, A-21 düzeyinde tamamlanmıştır.

3. Çeyreklik Gayrisafi Yurtiçi Hâsıla Tahminleri

Üretim ve harcama yöntemiyle çeyreklik GSYH hesaplarında idari kayıtlar sisteme entegre edilmiş ve baz yılı değiştirilmiştir. Hesaplamalar, NACE Rev.2 sınıflamasına göre, A-10 düzeyinde yapılmıştır. GSYH tahminleri ile yıllık tahminler arasındaki tutarlılıkların sağlanmasına dayalı bir sistem kurulmuştur.

4. Gelir Yöntemiyle Gayrisafi Yurtiçi Hâsıla

SGK ve GİB İdari kayıtlarının kullanımıyla birlikte dönemlik olarak hesaplanan gelir yöntemiyle GSYH tahmini çalışmaları NACE Rev.2 sınıflamasına göre A-10 düzeyinde tamamlanmıştır.

5. Bölgesel Hesaplar

Bölgesel detayın geliştirilmesi doğrultusunda çalışmalar yürütülmüş ve il bazında GSYH hesaplamaları A-3 düzeyinde 2004-2014 yılları için tamamlanmıştır.

6. Kurumsal Sektör Hesapları

Mali olmayan şirketler, mali şirketler, genel devlet, hanehalkları ve hanehalklarına hizmet eden kâr amacı olmayan kurumların oluşturduğu kurumsal sektör detayında, üretim hesabından başlayıp, yurtiçi üretim, işletme artığı, karma gelir, ulusal gelir, girişimci geliri,

harcanabilir gelir, tasarruf ve borç verme/borç alma kalemlerinin hesaplanmasına ilişkin çalışmalar tamamlanmıştır.

Avrupa Birliği İstatistik Ofisi (Eurostat) tarafından, ülkelerin istatistik alanında Avrupa Birliği (AB) İstatistik Mevzuatına ve Avrupa İstatistikleri Uygulama Esaslarına uyum düzeylerini belirlemek amacıyla Emsal Tarama (Peer Review) çalışması gerçekleştirilmektedir.

Emsal Tarama çalışmasının temel dayanağı, Avrupa Komisyonu tarafından 2005 yılında kabul edilen Avrupa İstatistikleri Uygulama İlkeleridir. Söz konusu ilkeler, ülkelerin istatistik kurumlarının ve ulusal istatistik sistemlerinin, istatistik üretim ve dağıtım sürecindeki temel kalite ve etik ilkelerini düzenlemektedir. Ülkemizde, ilki 2011 yılında gerçekleştirilen Emsal Tarama çalışmasının ikincisi 2015 yılında uygulanmıştır. Bu çalışmada, Türk İstatistik Sistemi bağımsız yabancı uzmanlar tarafından bir bütün olarak değerlendirilmiş olup, Heyetin yaptığı inceleme ve değerlendirme sonucunda, Türkiye İstatistik Kurumu'nun, istatistikte temel kalite ve etik ilkelerine uyum seviyesinin, diğer ülkelerin istatistik kurumları ile karşılaştırıldığında "yüksek derecede uyumlu" olduğu tespit edilmiştir.

Bununla birlikte, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) uluslararası işbirliği ve iletişime önem vermekte, uluslararası platformda gelişmiş ülkelerin istatistik kuruluşları ile birlikte söz sahibi ve yönlendirici bir konumda çalışmalarını sürdürmektedir. TÜİK, Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu (UNECE) bölgesindeki uluslararası faaliyetlerin koordinasyonu için yönlendirici ve karar alıcı platform olan ve sekiz İstatistik Ofisi Başkanından oluşan Avrupa İstatistikçiler Konferansı (CES) Yönetim Kurulu Üyeliği'ni 2013-2015 yılları içinde yürütmüştür. Ayrıca 2015 yılında Türkiye, OECD İstatistik ve İstatistik Politikası Komitesi (CSSP) Yönetim Kurulu Üyeliği'ni de yürütmüştür. Böylelikle, TÜİK resmi istatistik üretimi konusunda bölgesinde lider kuruluş haline gelmiş ve uluslararası istatistik sisteminde yalnızca uygulayıcı bir kuruluş konumundan çıkarak, sistemi belirleyen, yön veren aktörler arasına dâhil olmuştur.

Son yıllarda gerek ulusal fonlarla gerekse AB desteğiyle geliştirdiği teknik kapasitesi sayesinde uluslararası istatistik camiasında önemli bir kurum haline gelen Türkiye İstatistik Kurumu, Orta Asya ve Kafkasya'dan Balkan Ülkeleri'ne, Orta ve Kuzey Afrika ile Orta Doğu'dan Güney Doğu Asya'ya kadar geniş bir coğrafyada bilgi ve deneyimlerini paylaşmaktadır. Bu bölge ülkelerinin istatistik ofislerine, başta Türk İşbirliği ve Kalkınma Ajansı Başkanlığı (TİKA) ve İslam Ülkeleri İstatistik, Ekonomik ve Sosyal Araştırma ve Eğitim Merkezi (SESRIC) olmak üzere diğer uluslararası kuruluşlarla da işbirliği içerisinde teknik yardımda bulunmaktadır. TÜİK teknik yardımları gerek ilgili ülkelerin istatistik ofislerinde gerekse TÜİK'de işbaşında eğitim veya uygulamalı eğitimler şeklinde sağlamakta veya ülkemizde belirli istatistik konularında uluslararası toplantılar düzenleyerek toplantılar sırasında TÜİK uzmanlarınca bilgi paylaşımı şeklinde gerçekleştirmektedir.

Son beş yıllık süreçte 89 TÜİK uzmanı yararlanıcı ülkelerin istatistik ofislerinde kısa süreli danışmanlık hizmetleri vermiştir. Teknik destek sağlanan ülkelere 206 uzmana ise resmi istatistiklerin hemen her alanında Ankara'da eğitimler verilmiştir. Ayrıca uluslararası kuruluşlarla ortaklaşa olarak ülkemizde ulusal hesaplar, bölgesel kayıt ve hayati istatistikler, mülteci istatistikleri gibi konularda uluslararası toplantı, çalıştay, seminer ve konferanslar düzenlenmiştir. Anılan faaliyetlerle ilgili olarak uluslararası istatistik camiasında Türkiye İstatistik Kurumu'nun yaptığı söz konusu katkılardan övgüyle bahsedilmekte ve uluslararası faaliyetlere artan oranda davet ve işbirliği teklifi alınmaktadır.